

Titel: En omreisende Æstetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gæstebudet

Citation: "En omreisende Æstetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gæstebudet", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-aev-txr-root.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Bibliografisk beskrivelse 217
2. Manuskriptbeskrivelse 220
3. Tilblivelseshistorie 223
4. Udgivelsesmåde 225

1. Bibliografisk beskrivelse

»En omreisende Æsthetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gjæstebudet.« blev trykt i *Fædrelandet*, 6. årgang, nr. 2078, lørdag den 27. dec. 1845. Artiklen er signeret »Frater Taciturnus, Høvidsmand for 3die Afdeling af 'Stadier paa Livets Vei'«. *Fædrelandet* blev udgivet af J.F. Giødwad og C. Ploug, ansvarlig redaktør var Sv.G.M. Ströhm. Avisen blev trykt i det Brünnichske bogtrykkeri i København og lå færdig fra trykkeriet kl. 22. Prisen var 6 skilling i løssalg, 5 mark pr. måned, 15 mark pr. kvartal og 3 rigsdaler pr. kvartal leveret uden for København.

Artiklen er blevet kollationeret i tre eksemplarer af *Fædrelandet*, nr. 2078, den 27. dec. 1845:

- A** Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret.*
- B** Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret.*
- C** Statsbibliotekets eksemplar, indbundet og beskåret.*

Ved den interne kollation af de tre eksemplarer blev der ikke konstateret afvigelser.* Eksemplar A danner grundlag for følgende beskrivelse.

Format og paginering

Formatet svarer til en stor kvart.* Avisen har et omfang på fire sider, svarende til to blade dannet af et enkelt foldet halvark. På hver side er der to spalter. Spalterne er nummereret 16653-16660; på forsiden er numrene angivet under spalterne, på de øvrige sider over.

SKs artikel har et omfang på ca. fem spalter. Den begynder øverst i sp. 16653 på forsiden og afsluttes øverst i sp. 16658 på tredje side. Avisens øvrige spaltepåds udfyldes af efterretninger og kortere notitser.

Beskrivelse af eksemplar A

Avisen måler ca. 250 × 330 mm.*

Papir

Der er benyttet almindeligt trykpapir af en træholdig kvalitet.

Typografi

Avisens fremherskende skriftsnit er fraktur; til latinsk tekst er benyttet antikva, og fremhævet tekst er sat med fed eller spatieret skrift.

På forsiden er avisens navn sat med tekstur (gotisk) og hovedets øvrige oplysninger med fraktur. Avishovedet er adskilt fra den øvrige tekst af en datolinje og har følgende ordlyd:

Fædrelandet. | [Skillestreg] | Abonnementspris i Kjøbenhavn 15 Mpr. Qvartal, 5 Mpr. Maaned, enkelte Nr. 6 B; udenfor Kjøbenhavn 3 R pr. Qvartal frit i Huset | Hver Søgne-Aften udgaaer et Numer. Bladets Contoir, store Kjøbmagergade Nr. 54, anden Sal, er aabent om Formiddagen Kl. 11-1.*

Datolinjen er indrammet af to tværgående dobbeltstreger; den øverste er fed-fin, den nederste fin-fed. Imellem står følgende:

6te Aarg. **Løverdagen den 27. December 1845.** Nr. 2078.

Årgangsnummeret er venstrestillet, datoen centreret, og avisnummeret højrestillet.*

Nederst i avisens sidste spalte, adskilt fra en foregående notits af en vandret skillestreg i hele kolumnens bredde, er trykkespunktet angivet:

Færdigt fra Trykkeriet Kl. 10.

Bagsidens fod er adskilt fra avisens øvrige tekst af en tværgående, fed-fin dobbeltstreg og har ordlyden:

Udgivere: **J. F. Giødwad** og **C. Ploug.** – Ansvarlig Redacteur: **Sv. G. M. Ströhm.** | [Skillestreg] | Trykt med Hurtigpresse i det *Brünnichske* Bogtrykkeri ved *J. C. Lund.*

Artiklens overskrift »En omreisende Æsthetikers Virksomhed, og hvor-|ledes han dog kom til at betale Gjæstebudet.« er centreret i spalten og sat med fed ca. 1 grad større end brødteksten.* Artiklen indledes med en fed uncial ca. 2 grader større end brødteksten. Fodnoter, der er placeret nederst i spalterne under en kort, venstrestillet streg, er sat ca. 1 grad mindre end brødteksten. I signaturen er »Frater Taciturnus,« sat med antikva i samme størrelse som brødteksten, spatieret og indrykket fra højre; »Høvidsmand for 3die Afdeling af 'Stadier paa | Livets Vei'.«, er sat med fraktur i samme punktstørrelse som brødteksten, højrestillet og centreret under navnet.

Mellem overskrift og brødtekst er sat en kort, vandret skillestreg. I spalte 16656 markerer en længere skillestreg et større ophold i teksten ved nyt afsnit, og efter artiklen er sat en vandret skillestreg i hele kolumnens bredde. Spalterne adskilles overalt af en lodret, fin-fed-fin tripelstreg.

Spaltekolumnen måler ca. 96 mm i bredden, og en spalte har op til 65 linjer. Artiklens brødtekst er sat med lille skydning og en skriftstørrelse svarende til ca. 10 punkt (korpus). Der er dobbelt ordmellemlum efter punktum.

Generelt fremstår trykket gnidret med udtværede marginer. Der findes en del sætter- og trykfejl i artiklen. Der er flere eksempler på udfaldne eller manglende typer: »Keiserens Palads« er sat »Keiseren Palads« (SKS 14, 81,35), »Hr. P. L. Møller« er sat »Hr P. L. Møller« (82,71), og »til Sorø« er sat »ti Sorø« (83,75). Manglende typer ses i »snyltende«, der er sat »snyltede« (79,44), og i »svækker«, der er sat »sækker« (82,49). Der er også eksempler på omvendte typer: I »P. L. Møller« svæver det første punktum over linjen (83,7), og »Paatrængenheten« er sat »Paatræugenheten« (84,35). En fejlsat type ses i »Interessen«, der er sat »Interelsen« (81,38). I »tvertimod« er 'e' sat med en punktstørrelse ca. 1 grad mindre end de øvrige (83,41). Trykfejl i øvrigt skyldes læderede typer.*

2. Manuskriptbeskrivelse

Til »En omreisende Æsthetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gjæstebudet.« findes følgende manuskripter i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kgl. Bibliotek.

- AeV 1 Kladder og udkast til »En omreisende Æsthetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gjæstebudet.«, fordelt på 2 dobbeltblade, 3 løse blade og 3 løse lapper, i alt 7 blade og 3 løse lapper.
Kladde til hele artiklen (SKS 14, 79-84).
- 1.1 1 dobbeltblad og 1 løst blad, i alt 3 blade i 4°.^{*} Bladene har spor fra sammenhæftning.^{*}
Bladene er med blyant litereret A-F (muligvis ikke af SK).
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 196 × 242 mm.^{*}
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, yderspalten tilføjelser. På side B breder en tilføjelse sig til inderspaltens. Side F er kun beskrevet tre fjerdedele.
På side A findes overskriften: »**En omreisende Æsthetikers Virksomhed.**«.
Enkelte korrektioner. Få udstregninger i den løbende tekst; på side C er en passage på fem linjer slettet med skrå blyantstreger. Flere marginaltilføjelser.
(Pap. VII 1 B 1)
- 1.1 1.2 Udkast til artiklen, indarbejdet i den første note (omkring SKS 14, 80,28-81,69).
1 løst lap. Afrivningskant nederst. Halveret 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: ca. 205 × 110-112 mm.
Lappen er beskrevet på den lange led til lige under midten og kun på den ene side. Efter beskrivningen har lappen været foldet to gange på langs og en gang på tværs.
En enkelt korrektion ved udstregning samt en tilføjelse.
(Pap. VII 1 B 2)
- 1.2 1.3 Udkast til passage i artiklen.
1 dobbeltblad i 4°. Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 174 × 213 mm.
Bl. [1v] er beskrevet ca. en tredjedel, og bl. [2v] er ubeskrevet.
På bl. [1r] findes en marginaltilføjelse skrevet på langs. På bl. [1v] har SK i tredjesidste linje rettet et punktum til et semikolon og udvidet teksten med en tilføjelse, der forlænger linjen til bl. [2r], hvor tilføjelsens resterende 12 linjer er skrevet. Tilføjelsen optager derved plads ca. midt på bl. [2r], der ellers er ubeskrevet.
Enkelte korrektioner i form af udstregning af enkeltord. Tre marginaltilføjelser findes på bl. [1r]. I følgende passage: »En Opfattelse af P. L. M. er ikke dialektisk vanskelig, (...)« er ordet 'ikke' tilføjet med blyant mellem linjerne og indvist med en blyantstreg.
(Pap. VII 1 B 3)
- 1.3 1.4 Udkast til artiklen, benyttet sidst i artiklen.
1 løst blad i 4°. Afrivningskant i højre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 167-171 × 207 mm.
Begge sider har en enkelt påskrift.
Begyndende i øverste venstre hjørne på bl. [1r] står med blyant skrevet: »Reisen til Sorø / Pakæsler Mad og Drikke / Postillonen paa Dagvognen«.
Øverst på bl. [1v] er med blyant skrevet: »ubi spiritus ibi ecclesia / ubi P. L. M. ibi Corsaren«.
(Pap. VII 1 B 4-5)
- 1.4 1.5 Udkast til artiklen (SKS 14, 84,43-44 og 84,61-63).
1 løst lap. Afrevet med tre uregelmæssige kanter.

Ingen paginering.

Papir: gulligt post-velin med vandmærke, hvoraf kan læses:

»TMAN | 38«.* Mål: 110-124 × 113-121 mm.

Lappens ene side er beskrevet.

Øverst står: «Hilarius Bogbinder min Chef, / er bleven smigret i Corsaren.» Nederst, indrykket fra højre, står med latinsk hånd:

»Frater Taciturnus«, derunder med gotisk: »Høvidsmand for 3^d Afdeling i 'Stadier paa Livets Vei.'«.

(Pap. VII 1 B 6)

1.5

Udkast til artiklen.

1.6 1 lap. Afrevet med uregelmæssig nedre kant.

Ingen paginering.

Papir: tyndt koncept, gulligt. Mål: ca. 198-225 × 267-170 mm.

Lappen har efter beskrivningen været foldet en gang på langs og tre gange på tværs. Kun den ene side er beskrevet.

SK har med blæk øverst på siden med rimelig margin til papirets top og venstre kant skrevet »Seer«, hvor 'er' er lettere utydeligt.

Et par centimeter længere nede på siden med samme marginafstand til venstrekanten har han med blyant skrevet:

»Seer Du min gode Corsar«, og han fortsætter med blæk: »dersom Du hver Gang kunde (...)«. Den resterende tekst er skrevet med blæk og afsluttes ca. tre fjerdedele nede på siden.*

En enkelt korrektion.

(Pap. VII 1 B 7)

1.6

Udkast til artiklen.

1.7 1 løst blad i 4°. Afrivningskant i venstre side.*

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål 170 × 206 mm.

Bl. [1v] er ubeskrevet.

Øverst findes et afsnit på seks linjer; ovenover har SK skrevet en tilføjelse og indvist med indvisningstegn. Neden for første afsnit ses en centreret påskrift: »saa Det om Corsaren.«. Under denne følger et afsnit på seks linjer. Nederst på siden findes endnu et afsnit, der afsluttes på sidens bund.

Få korrektioner

(Pap. VII 1 B 8)

1.7

(L-fort. + B-fort. 296; KA, B pk. 30; Pap. VII 1 B 1-8)

1

3. Tilblivelseshistorie

»En omreisende Æsthetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gjæstebudet.« blev som nævnt trykt og publiceret den 27. dec. 1845 i *Fædrelandet*, nr. 2078. Der er ingen dateringer i manuskriptmaterialet, men indirekte lader det omtrentlige affattelsestidspunkt sig fastlægge på to måder: For det første er artiklen en reaktion på P.L. Møllers essay »Et Besøg i Sorø«, hvor Møller bl.a. kritiserede *Stadier paa Livets Vei*. Essayet udkom den 22. dec. 1845 i Møllers æstetiske årbog *Gæa for 1846*,* hvorfor SK først kan have påbegyndt sit modsvar herefter. For det andet har SK i et tilbageblik selv berørt tilblivelsesperioden. I optegnelsen NB:7, dateret den 9. marts 1846, noterer han således:

Artiklen mod P.L. Møller var skrevet i megen Frygt og Bæven, jeg brugte Helligdagene dertil, og forsømte hverken at gaae i Kirke eller at læse min Prædiken for at danne den regulerende Modstand.*

Altså en tilblivelsesperiode på små fem dage hen over julen.

Det bevarede manuskriptmateriale, der ikke indeholder en renskrift (trykmanuskript), sammenholdt med

den relativt korte tilblivelsesperiode, lader ane en skriveproces, der er styret af mange indfald. Det er forklaringen på de tre løse blade med spredte udkast samt det tilsvarende antal løse lapper.

Ms. 1.1 udgør et nogenlunde sammenhængende manuskript. Det er det fyldigste stykke, og længere passager og ansatser herfra har fundet vej til den endelige artikel. Det øvrige manuskriptmateriale forekommer at være tilføjelser til ms. 1.1; det er ideer og udkast, der overvejende er indarbejdet i den endelige artikels afsluttende del samt i en note. Den løse lap, der udgør ms. 1.2, er således indarbejdet i artiklens første note (hovedsageligt omkring SKS 14, 80,28-40 og 81,59-69), hvis ansatser i det små også kan fremdrages af den nederste marginaltilføjelse fra side B i ms. 1.1. Ms. 1.3 er et udkast, som i en senere bearbejdelse har fundet vej til den del af artiklen, der indledes efter skillestregen (SKS 14, 83,13). Hovedteksten i ms. 1.3 afsluttes på bl. [1v] med ordene: »Gid jeg saa blot snart maatte komme i Corsaren«, en vending, der let omskrevet indleder artiklens sidste afsnit (SKS 14, 84,38).

De to påskrifter, én på hver side af det blad, der udgør ms. 1.4, er også benyttet i den endelige artikels sidste afsnit; den latinske vending på bl. [1r] næsten ordret (SKS 14, 84,48-49). I ms. 1.5 er også to påskrifter, der senere finder anvendelse sidst i artiklen (SKS 14, 84,43-44 og 84,61-63); bl.a. findes signaturen i sin fulde ordlyd her.

SK har ikke gjort direkte brug af hverken ms. 1.6 eller 1.7. Begge manuskripter kredser om *Corsaren* og har næsten enslydende formuleringer. For eksempel findes i ms. 1.6 flg.: »Seer Du min gode Corsar dersom Du hver Gang kunde skrive saa moersom en Artikel - (...)«. I ms. 1.7 skriver SK: »Thi seer Du vel min gode Corsar! Hvis Du hver Gang kunde skrive saa moersom en Artikel - (...)«. I ms. 1.7 gør han sig desuden nogle tanker om *Corsarens* redaktør M.A. Goldschmidt; tanker, som også formuleres i manuskriptmaterialet til SKs næste artikel i *Fædrelandet*, nr. 9, den 10. jan. 1846, »Det dialektiske Resultat af en literair Politi-Forretning« (SKS 14, 87-89).

4. Udgivelsesmåde

»En omreisende Æsthetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gjæstebudet.« blev som nævnt trykt i *Fædrelandet*. Det har ikke været muligt at efterspore, om SK modtog honorar for artiklen.

Af stor betydning for receptionen i SKs umiddelbare eftertid var Rasmus Niensens udgivelse af *S. Kierkegaard's Bladartikler* i 1857 (*Bl.art.*). Heri indgår størstedelen af SKs artikler, også »En omreisende Æsthetikers Virksomhed, og hvorledes han dog kom til at betale Gjæstebudet.«.